

Onzekere ontwikkelingen op de arbeidsmarkt

De afgelopen tijd hebben de snelle ontwikkelingen op de arbeidsmarkt telkens positief verrast en bleek de werkloosheid sneller te dalen dan het CPB en andere instituten verwachtten. Zowel de werkgelegenheid als het arbeidsaanbod ontwikkelt zich atypisch in een periode van economisch herstel en zijn daarmee lastig te ramen. (a) Twee varianten illustreren de onzekerheid die dit met zich meebrengt voor de raming van de werkloosheid.

Hogere groei werkgelegenheid

De werkgelegenheid is de afgelopen twee jaar sterk toegenomen. De relatief hoge winsten van de afgelopen jaren zorgen ervoor dat bedrijven ruimte hebben om nieuwe mensen aan te nemen. In een krappere arbeidsmarkt wordt het vinden van geschikte werknemers echter steeds moeilijker en duurder. Hierdoor zal de werkgelegenheidsgroei afvlakken. In de centrale raming neemt de werkgelegenheid daarom dit jaar al iets minder toe dan vorig jaar en vlakt volgend jaar verder af.

In deze variant wordt aangenomen dat de werkgelegenheidsgroei in 2017 en 2018 gemiddeld gelijk is aan die in 2015 en 2016. Dat betekent in beide jaren een extra groei van 0,4%-punt. De werkloosheid komt hierdoor in 2018 0,5%-punt lager uit dan in de raming. Verkrapping van de arbeidsmarkt leidt tot hogere lonen, wat de inflatie verhoogt. De extra werkgelegenheid en de reële loonstijging stimuleren de consumptie en daarmee de economische groei. Het EMU-saldo verbetert door minder werkloosheidsuitkeringen en meer loon- en inkomstenbelasting.

Terugkeer ontmoedigden op arbeidsmarkt

Tijdens de crisis hebben mensen zich ontmoedigd teruggetrokken van de arbeidsmarkt. Wanneer de economie aantrekt en de werkloosheid daalt, is het te verwachten dat deze mensen zich weer aanmelden op de arbeidsmarkt. In de afgelopen drie jaar is de werkloosheid van 7,4% van de beroepsbevolking naar 5,3% eind 2016 teruggevallen, maar toch melden ontmoedigden zich slechts mondjesmaat weer op de arbeidsmarkt. In de centrale raming wordt deze ontwikkeling doorgetrokken en is de terugkeer van dit conjuncturele arbeidsaanbod de komende twee jaar beperkt.

In deze variant wordt aangenomen dat ontmoedigden zich in 2017 en 2018 door de gunstige omstandigheden zullen aanmelden op de arbeidsmarkt, zodat zowel dit als volgend jaar het arbeidsaanbod per saldo met 30.000 mensen extra toeneemt ten opzichte van de centrale raming. Dit zorgt voor een oploep van de werkloosheid van 0,7%-punt in 2018. Door de hogere werkloosheid neemt de loondruk af. De lagere reële lonen zorgen voor minder consumptie en remmen daarmee de economische groei. Ook het EMU-saldo verslechtert hierdoor. Op langere termijn vindt het extra arbeidsaanbod werk en nemen de belastinginkomsten weer toe. In dit geval gaat het om een groep ontmoedigden die eerder terugkeert op de arbeidsmarkt dan in de centrale raming. Hierdoor zijn de langetermijneffecten op de economie en overheidsfinanciën neutraal.

Gevolgen van hogere werkgelegenheid en meer arbeidsaanbod op economische ontwikkeling,

	Meer werkgelegenheid		Terugkeer ontmoedigden	
	2017	2018	2017	2018
	effect op jaarlijks mutatie in %-punt t.o.v. basispad			
Bruto binnenlands product	0,0	0,1	0,0	-0,1
Consumptie huishoudens	0,1	0,2	0,0	-0,1
Investerings (inclusief voorraden)	-0,1	0,1	0,0	-0,1
Consumentenprijsindex	0,0	0,1	0,0	-0,1
Contractloon marktsector	0,1	0,2	-0,1	-0,3
Werkgelegenheid marktsector in gewerkte uren	0,4	0,4	0,0	0,0
Arbeidsproductiviteit marktsector in gewerkte uren	-0,4	-0,3	0,0	-0,1
Arbeidsaanbod	0,0	0,1	0,4	0,3
Werkloze beroepsbevolking (niveau in %)	-0,3	-0,5	0,4	0,7
EMU-saldo (in %bbp)	0,1	0,2	-0,1	-0,2

(a) zie ook het kader 'Waarom is de werkloosheid lastig te ramen?' in de MEV2017 ([link](#)).